

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Stockholm
2010-12-21

Vår referens
Ulrica Dyrke

Dnr
N2010/6152/FIN

Remissvar – Innovationsupphandling (SOU 2010:56)

Företagarna har fått rubricerade betänkande på remiss från Näringsdepartementet och får med anledning härav anföra följande.

Allmänt

Innovationskraften är en viktig drivkraft för samhällets utveckling. Genom innovationer tas nya idéer till vara vilket i förlängningen leder till nya och/eller växande företag, nya marknader och ökad tillväxt. Innovationernas viktiga roll i samhället återspeglas bl.a. i den innovationsstrategi som EU-kommissionen presenterat i höstas (Innovation Union) och det faktum att den svenska regeringen avser arbeta fram en innovationsstrategi på nationell nivå.

Företagarna instämmer i vad utredningen skriver om att offentlig upphandling bör utformas så att nya innovativa lösningar inte utestängs eller missgynnas. Genom att satsa mer på förberedelsearbete och marknadsundersökning inför kommande upphandling torde man enligt Företagarnas mening kunna komma en god bit på vägen för att fånga upp den utveckling som sker inom det ifrågavarande varu- eller tjänsteområdet.

Innovationsvänlig upphandling

Företagarna instämmer med utredningens bedömning att innovationsvänlig upphandling redan i dag kan ske inom ramen för gällande upphandlingslagstiftning. Vi anser att detta alltså bör vara den primära vägen att gå för att uppmuntra innovationer i offentlig upphandling. I mångt och mycket handlar det om att från de upphandlande myndigheterna/enheterna sida vara beredda att pröva alternativa lösningar för att uppnå identifierade behov. Genom att använda funktionsbeskrivningar i stället för detaljerade krav kan man stimulera sådant nytänkande och innovationer. Användandet av sådan funktionsupphandling är ganska begränsat i dagsläget, men erbjuder en potential för upphandlande myndigheter/enheter som vill inspirera till innovationer. Vidare kan konstateras att det nyligen införda systemet med konkurrenspräglad dialog kan vara ett verktyg för att ta sig an komplexa upphandlingar inom områden som fordrar nya lösningar.

Förkommersiell upphandling

Utredningen föreslår att Sverige bör införa s.k. förkommersiell upphandling av forsknings- och utvecklingstjänster. Utredningen föreslår att det ska införas en ny upphandlingslag - lag om förkommersiell upphandling - som ska fungera som ett frivilligt verktyg för upphandlande myndigheter/enheter. Förkommersiell upphandling innebär att en myndighet upphandlar ett forsknings- och utvecklingsarbete. Vid förkommersiell upphandling kan en myndighet inom ramen för uppdraget finansiera utvecklingen av en produkt fram till kommersialisering. Om myndigheten i ett senare skede vill anskaffa varan eller tjänsten ska det ske genom ett normalt upphandlingsförfarande.

I enlighet med vad som framgår ovan, konstaterar Företagarna att det redan i dag finns möjligheter att ta innovationshänsyn vid offentlig upphandling. Detta utesluter dock inte att det kan finnas ett värde även av en lagstiftning av den föreslagna typen, vilken anger en procedur specifikt för upphandling av forsknings- och utvecklingstjänster. Av central betydelse är därvid att lagstiftningen anger att förfarandet ska vara transparent, ska respektera de grundläggande gemenskapsrättsliga principerna och att leverantörer som anser sig lida skada till följd av överträdelser av dessa principer ges rätt att klaga vid förvaltningsdomstol.

Företagarna avstyrker vad utredningen föreslår om införande av en minimibeloppsgräns för överklaganden av förkommersiella upphandlingar. Utredningen föreslår att överklagande inte ska få ske om det totala kontraktbeloppet per leverantör understiger fyra basbelopp. Detta riskerar att urholka rättssäkerheten för de leverantörer som deltar i de värdemässigt minsta upphandlingarna, dvs. rimligen normalt små företag.

Utredningen föreslår vidare att det ska införas en ny databas för förkommersiell upphandling, vilken ska handhas av Vinnova. Det kan dock ifrågasättas om en särskild databas är motiverad, i synnerhet mot bakgrund av att användandet av förkommersiell upphandling bedöms komma att bli tämligen begränsat. Risken finns att ytterligare en databas på området kan leda till oklarheter, inte minst för företagen som då har ytterligare en databas de behöver bevaka.

Principen om likabehandling är mycket viktig att beakta i all offentlig upphandling. Vi vill härvid bara allmänt peka på att ett tvåstegsförfarande av föreslagen art, där aktörer som medverkat i den förkommersiella upphandlingen i ett senare skede även kan vara med i den traditionella upphandling som kan komma att genomföras, i praktiken inte behöver vara helt okomplicerat ur ett likabehandlingsperspektiv. Det är därför angeläget att dessa upphandlingssystem utformas så att dessa viktiga principer inte träds för när.

Bör-bestämmelse

Utredningen föreslår att det i lagstiftningen (LOU, LUF och LOV) ska införas regler som uttalar att upphandlande myndigheter och enheter *bör* ta innovationshänsyn om upphandlingens art motiverar detta. Företagarna anser att det i sig är betydelsefullt att i de fall det är relevant och ändamålsenligt skapa möjligheter för innovativa lösningar inom ramen för offentlig upphandling. Vi vill i sammanhanget dock peka på att värdet av en bör-bestämmelse kan ifrågasättas. Anledningen till detta är att en sådan bestämmelse till sin natur är till intet förpliktande och riskerar att skapa ett mått av oklarhet.

Immateriellt

Det är betydelsefullt för att företagen ska finna det intressant att delta i innovationsupphandlingar att de känner trygghet i hur deras immateriella rättigheter kommer

hanteras av myndigheten. Företagarna vill peka på att det för företagen är angeläget att förfrågningsunderlagen är balanserat utformade och upphandlande myndigheter inte tar sig vidare rättigheter än vad som är proportionerligt. Utredningen gör bedömningen att de immateriella rättigheterna vid en innovationsupphandling bör ligga hos den part som bäst kan utnyttja dessa rättigheter. Detta framstår som en bra fördelningsprincip. Enligt Företagarnas mening kan myndigheter endast i undantagsfall anses vara den part som bäst kan utnyttja dessa rättigheter. Företagarna vill i sammanhanget dock peka på att det kan behöva klargöras vad som ska gälla om situationer uppkommer där parterna inte kan komma överens om vem av dem som bäst kan utnyttja de immateriella rättigheterna.

Upphandlingsstöd

Utredningen konstaterar att det är få myndigheter som kan förväntas använda innovationsupphandling med hög frekvens och att det därför kommer bli svårt för de flesta upphandlande myndigheter/enheter att i sin egen organisation ha kompetens beträffande innovationsupphandling. Utredningen föreslår därför att det vid sidan om det vanliga upphandlingsstödet bör finnas en särskild kompetenskraftsamling kring innovationsupphandling och anser att denna uppgift bör ligga på Vinnova. Företagarna ställer sig bakom att det skapas stöd avseende innovationsupphandling. Vad beträffar frågan om det organisatoriska ansvaret för detta stöd anser vi att detta bör hanteras i samband med hanteringen av Statskontorets rapport "En ny upphandlingsmyndighet".

Grön upphandling

Utredningen analyserar i betänkandet hur miljökrav kan inverka på miljöeffekter. Utredningen drar därvid bl.a. slutsatsen att grön upphandling kan leda till fler innovationer. Företagarna kan konstatera att utredningens överväganden i denna del har starka kopplingar till uppdraget för den nyligen tillsatta utredningen om en översyn av upphandlingsregelverket. Innovationsutredningens bedömningar bör därför lämpligen hanteras i samband med att upphandlingsutredningen presenterar sina bedömningar och förslag i dessa delar.

Företagarna

Lars Jagrén
Chef Analys & Opinion

Ulrica Dyrke